

14. Рішення Ради суддів господарських судів від 23.01.2014 № 279 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rsgs.court.gov.ua/rsgs/acts/dis/279/>.
15. Рішення Ради суддів господарських судів від 03.07.2014 № 306 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rsgs.court.gov.ua/rsgs/acts/dis/306/>.
16. Окремі засади використання автоматизованої системи документообігу та формування колегії суддів у Вищому господарському суді України: Рішення зборів суддів Вищого господарського суду від 25.04.2016 р. № 5 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arbitr.gov.ua/files/pages/25042016.pdf>.
17. Кодекс суддівської етики: Рішення з'їзду суддів України від 23.02.2013 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](http://www.court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf).
18. Про затвердження Регламенту Вищої ради юстиції: Рішення Вищої ради юстиції від 30.07.2015 № 355/0/15-15 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS25202.html.

УДК 349.6

МАРУСЯК Л.О.

АДАПТАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ НОРМ І СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ ТА РФ ДО ПРАВА ЄС

Стаття присвячена дослідженню стану адаптації екологічних норм та стандартів українського та російського законодавства до права ЄС. Проведено аналіз чинного українського та російського екологічного законодавства. Автор аналізує адаптацію українського і російського екологічного законодавства до права ЄС та окреслює перспективи розвитку адаптації.

Ключові слова: екологічні норми, екологічні стандарти, українське законодавство, російське законодавство, право ЄС.

Статья посвящена исследованию состояния адаптации экологических норм и стандартов украинского и российского законодательства к праву ЕС. Проведен анализ действующего украинского и российского экологического законодательства. Автор анализирует адаптацию украинского и российского экологического законодательства к праву ЕС и определяет перспективы развития адаптации.

Ключевые слова: экологические нормы, экологические стандарты, украинское законодательство, российское законодательство, право ЕС.

The article investigates the state of adaptation of environmental regulations and standards of Ukrainian and Russian legislation with EU law. The analysis of the current Ukrainian and Russian environmental legislation. The author analyzes the adaptation of Ukrainian and Russian environmental legislation to EU law outlines the prospects for the development of adaptation.

Key words: environmental standards, environmental standards, Ukrainian legislation, the Russian legislation with EU law.

Вступ. Зародження європейського екологічного права відбулось у 1975 році, коли Європейське співтовариство почало створювати відповідні норми на основі екологічного права Німеччини, яке почало розвиватись п'ятьма роками раніше.

© МАРУСЯК Л.О. – аспірант кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права (Ужгородський національний університет)

Сьогодні в ЄС прийнято понад 300 законодавчих актів у галузі екологічного права, однак не всі з них оцінюються як такі, що підлягають імплементації в державах, що підписали УПС, чи навіть тих, що готуються до членства у ЄС. Саме тому дослідження питання адаптації екологічних норм та стандартів України і РФ до права ЄС має важливе теоретико-правове значення.

Питання адаптації екологічних норм до права ЄС у своїх наукових працях підіймали Н.Р. Кобецька, О.Б. Кишко-Єрлі, В.В. Глуха, Л.Д. Бойчук, В.І. Андрейцев та інші. Думки цих учених не тільки розвинули, але і суттєво оновили традиційні наукові уявлення у цій галузі. Проте комплексного дослідження адаптації екологічних норм та стандартів України та РФ до права ЄС ще й досі немає.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану адаптації екологічних норм і стандартів України та РФ до права ЄС та окреслення перспектив в цьому напрямі.

Результати дослідження. Щодо законодавства про навколишнє середовище України та РФ варто відзначити, що його сучасний зміст почав формуватись із моменту розпаду колишнього СРСР та проголошення незалежності цих держав.

Однак, на нашу думку, фундамент законодавства про охорону навколишнього середовища в нашій державі було закладено лише із прийняттям Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року № 1264 (далі – Закон України № 1264), на основі якого і було побудовано зазначену сучасну галузь законодавства. Зокрема, цим актом, незважаючи на те, що Україна ще не підписала УПС і не була зобов'язана приводити національне законодавство у відповідність із європейським, закріплювались принципи захисту охорони довкілля, що були аналогічні тим, на яких заснована політика ЄС із приводу охорони навколишнього природного середовища. Водночас вже тоді заходи з охорони довкілля в ЄС було розповсюджено на більш широке коло об'єктів охорони та джерел забруднення, ніж за законодавством України. При цьому ця проблема (аналогічним чином актуальна і для РФ) залишається актуальною і сьогодні. Тому, як зазначають фахівці, зважаючи на те, що рівень захисту в законодавстві України загалом відповідає європейському, адаптація законодавства повинна відбуватися шляхом поступового розширення кола об'єктів охорони та джерел забруднення (зокрема, до них необхідно віднести ґрунтові води, викиди в атмосферу транспортними засобами, захоронення відходів, діяльність сміттєспалювальних підприємств, території міграції, розповсюдження або генетичного обміну диких видів тварин тощо). Поступовість розширення зумовлена капіталоємністю заходів щодо охорони довкілля [1].

З моменту підписання та набуття чинності УПС Україна та РФ, зважаючи на вимоги Угоди щодо адаптації національного законодавства про охорону навколишнього середовища до відповідних правил і стандартів ЄС, розпочали процеси зближення законодавства. При цьому Україна повсякчас намагалась охопити фактично весь масштаб права ЄС, що міститься в «Екологічному надбанні», позаяк висловила свою політичну волю щодо набуття у майбутньому членства в Союзі, а РФ фрагментарно займалась наближенням свого законодавства до європейського, вибірково адаптуючи російське право у тих питаннях, які офіційна влада вважала вигідними для економіки Федерації.

Однак якщо розглядати Закон України «Про відходи» з позиції відповідності положенням Директиви від 19 листопада 2008 року № 2008/98/ЄС [2], то можна помітити, що низка його норм не відповідає європейському праву про охорону навколишнього середовища. Основні проблеми невідповідності положень полягають у:

- 1) значних розбіжностях у понятійному апараті (зокрема, як зазначається у фахових дослідженнях, відсутні визначення «роздільне збирання», «запобігання утворенню», «повторне використання» та інші);
- 2) принципових підходах щодо впровадження ієрархії у вирішення питань поводження з відходами;
- 3) неузгодженості питання класифікації відходів, переліку та критеріїв визначення небезпечних відходів;
- 4) застарілій регламентації системи видачі дозволів та реєстрації суб'єктів поводження з відходами [3, с. 44–45].

У РФ, на відміну від України, тривалий час був відсутнім самостійний законодавчий акт, що регламентував би поводження з відходами (таке поводження з відходами регламентувалось СНіПами, СанПіН і постановами російського уряду). Загалом відсутність у РФ правової основи в галузі поводження з відходами упаковки не лише є прямим ігноруванням ст. 55 УПС, не лише зумовлює криміногенну ситуацію у державі (зокрема, сприяє успішному здійсненню екологічного

тероризму), але й перешкоджає створенню умов для прогресивних змін у структурі виробництва і споживання товарів у Росії, не забезпечує захисту російської економіки від несприятливого впливу іноземної конкуренції, не створює умов для ефективної інтеграції Росії у світову економіку, а також приводить до щорічних економічних втрат внаслідок високої частки імпорту маркованої екологічними знаками упакованої продукції, в ціну якої входять витрати імпортерів на збирання, сортування за фракціями (включаючи композити) та утилізацію первинної упаковки в кінці її життєвого циклу. За оцінками експертів ці втрати для Російської Федерації досягають 3 млрд. дол. з урахуванням човникового імпорту. РФ платить двічі за збирання, сортування за фракціями (включаючи композити) та утилізацію первинної упаковки, що надходить за імпортом разом із продукцією: по-перше, оплачує екологічну сертифікацію і маркування первинної упаковки та програми з її утилізації в країнах-імпортерах; по-друге, за рахунок переважно бюджетних коштів оплачує утилізацію цієї використаної первинної упаковки на території країни. Водночас вже протягом 5 років іде активна протидія прийняттю законодавчої бази в галузі пакувальних відходів із боку багатьох відомих зарубіжних компаній, що працюють на території РФ. Усі зарубіжні фірми, що вводять на російський ринок упаковану продукцію, проводять політику подвійних стандартів: жодна із фірм, що вводять в обіг на російський ринок упаковку і пакувальні матеріали (включаючи упаковану продукцію), не здійснює діяльності, пов'язаної з її утилізацією після втрати споживчих властивостей, хоча в інших країнах вони таку діяльність здійснюють [4, с. 128].

Поряд із цим варто відзначити, що Росією ратифіковано Базельську конвенцію про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням [5]. Хоча в Росії за цим міжнародно-правовим актом визнається пряма дія, проте до сьогодні в офіційній російській версії перекладу додатків до Конвенції залишається низка термінологічних невідповідностей (приміром, у всіх перекладених на російську додатках замість поняття «waste» використовується «ненужный», тобто – «unnecessary»), що фактично не дає змоги привести на основі Конвенції російське законодавство у відповідність із європейським, екологічно право якого побудоване значною мірою на принципах і правилах цього міжнародного акта.

Висновки. Отже, проаналізувавши викладений матеріал, ми можемо дійти висновку, що українське законодавство на сучасному етапі є більш адаптованим до права ЄС, ніж російське, хоча позитивним можемо назвати те, що законодавці обох країн серйозно працюють над адаптацією екологічних норм та стандартів до права ЄС.

Список використаних джерел:

1. Доповідь про стан виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. [Електронний ресурс]: Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/news/9103>.
2. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance). // Official Journal of the European Union L 312, 2008. – P. 03–30.
3. Огляд стану гармонізації законодавства України з вимогами права ЄС та Базовий план гармонізації законодавства України з правом ЄС (Довкілля): Паке́т документів до обговорення. / Під керівн. А. Форсгрена, Д. Роменського. – К., 2011. – 155 с.
4. Боравская Т.В. Необходимость гармонизации российского законодательства в сфере менеджмента отходов с нормами международного права. / Т.В. Боравская. // Использование и охрана природных ресурсов в России, 2005, № 6. – С. 126–130.
5. Basel Convention of the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal, 1989 and Decisions Adopted by the First (1992), Second (1994) and Third (1995) Meetings of the Conference of the Parties. – Geneva: UNEP/Earthprint, 1997. – 105 p.